

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Obdo/35/2023
Identifikačné číslo spisu:	8123200937
Dátum vydania rozhodnutia:	31.01.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Beáta Miničová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:8123200937.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Beaty Miničovej a členiek senátu JUDr. Ivany Izakovičovej a Mgr. Sone Pekarčíkovej v spore žalobcu: CESTY NÁDEJE o. z., Bardejov, Andraščíkova 620/3, IČO: 42 229 031, zastúpeného JUDr. Jozefom Stašakom, advokátom, Bardejov, Andraščíkova 3, IČO: 32 051 867, proti žalovanému: Prešovský samosprávny kraj, Prešov, Námestie mieru 5043/2, IČO: 37 870 475 (skrátene PSK), o nariadenie neodkladného opatrenia, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 23Cb/9/2023, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 3. mája 2023 č. k. 2Cob/9/2023-141, takto

rozhodol:

- I. Dovolanie žalobcu o d m i e t a .
- II. Žalovaný má n á r o k na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

- Okresný súd Prešov, ako súd prvej inštancie, uznesením z 27. februára 2023, č. k. 23Cb/9/2023-66, vyhovel návrhu žalobcu a nariadil žiadané neodkladné opatrenie, podľa ktorého sa žalovanému ako poskytovateľovi finančných prostriedkov uložila povinnosť poskytnúť finančné prostriedky žalobcovi ako prijímateľovi a zriaďovateľovi Súkromného centra poradenstva a prevencie Tročany na mzdu a prevádzku vo výške 3.358,30 eur mesačne do 20. kalendárneho dňa príslušného mesiaca v období od 1.1.2023 do 31.12.2023 a nedoplatok za obdobie od 1.1.2023 do vykonateľnosti tohto uznesenia uložil povinnosť žalovanému zaplatiť žalobcovi do troch dní od doručenia tohto uznesenia. Ďalším výrokom rozhodol o nároku žalobcu na náhradu trov konania v rozsahu 100 % s tým, že o ich výške rozhodne samostatným uznesením po právoplatnosti tohto uznesenia.
- Súd prvej inštancie dospel k záveru, že návrh na nariadenie neodkladného opatrenia je dôvodný. Žalobca je zriaďovateľom Súkromného centra poradenstva a prevencie. Zákon o štátnej správe v školstve a školskej samospráve rozdeľuje kompetencie v oblasti poskytovania

finančných prostriedkov súkromným zriaďovateľom a cirkevným zriaďovateľom medzi obec a samosprávny kraj. Uvedený zákon zakotvuje samosprávnemu kraju povinnosť uzatvoriť zmluvu o poskytnutí finančných prostriedkov na mzdy a prevádzku na dieťa, žiaka alebo poslucháča s cirkevnými zriaďovateľmi a súkromnými zriaďovateľmi, ktorí majú dané školy a školské zariadenia zriadené na území tohto samosprávneho kraja.

Od 1.1.2012 došlo k zmene právnej úpravy týkajúcej sa financovania škôl a školských zariadení s tým, že na financovanie týchto škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti súkromných zriaďovateľov sa žiada uzatvorenie zmluvy o financovaní, ktorá aj keď je upravená predpisom verejného práva, je dvojstranným právnym úkonom, ktorého platnosť a náležitosť

sa posudzujú podľa Zákona o štátnej správe v školstve a školskej samospráve ako osobitného predpisu, ale zároveň sa musí aplikovať aj Občiansky zákonník.

Ustanovenia Občianskeho zákonníka sa použijú na túto zmluvu subsidiárne.

Postup uzatvárania zmluvy je upravený obdobným spôsobom, ako je to pri prijímaní všeobecne záväzného nariadenia obce alebo samosprávneho kraja.

Návrh zmluvy o financovaní zverejňuje poskytovateľ finančných prostriedkov na úradnej tabuli a na webovom sídle, ak ho má zriadené, a to najmenej 15 dní pred jej uzatvorením.

Do 10 dní od zverejnenia môžu k návrhu zmluvy o financovaní uplatniť pripomienky právnické a fyzické osoby, ktorých sa obsah návrhu zmluvy týka. Zverejňovanie zmluvy

o financovaní je v Zákone o štátnej správe v školstve a školskej samospráve upravené odlišným spôsobom, aký predpokladá Zákon o slobodnom prístupe k informáciám.

Tieto odlišnosti sa týkajú dňa nadobudnutia účinnosti zmluvy, spôsobu jej zverejnenia a doby trvania zverejnenia. Ide teda o špeciálnu úpravu vo vzťahu k uvedeným právnym predpisom. V danom prípade súd prvej inštancie zdôraznil, že odhliadnuc od povinnosti zmluvných strán pred uzatvorením zmluvy, ktoré vyplývajú z ustanovenia § 9aa zákona č. 596/2003 Z.z., bolo potrebné v predmetnej veci postupovať aj v zmysle príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka, najmä ustanovenia § 43a, ktorý upravuje proces vzniku zmluvy na základe konsenzu zmluvných strán. Z dôkazov, ktoré predložil súdu žalobca vyplýva, že po zaslaní žiadosti žalobcu žalovanému 20. septembra 2022 nasledoval návrh zmluvy, ktorý zaslal žalovaný žalobcovi do jeho dispozičnej sféry e-mailom 14. decembra 2022.

Následne sa žalobca k zmluve vyjadril obratom listom zo 17. decembra 2022, v zmysle ktorého súd vyhodnotil jeho obsah ako odmietnutie návrhu a súčasne predloženie nového návrhu druhej strane na uzatvorenie zmluvy, na ktorý bol povinný žalovaný v primeranej dobe reagovať v celkovom kontexte špeciálneho právneho predpisu. Namiesto toho žalovaný formalisticky reagoval až listom z 19. januára 2023, kde odkázal na zverejnenie zmluvy

28. októbra 2022 a uplynutie lehoty na pripomienky.

3. Súd prvej inštancie zdôraznil, že žalovaný nepristúpil k poskytovaniu finančných prostriedkov žalobcovi s odôvodnením neuzatvorenia zmluvy, a preto si úprava práv

a povinností medzi žalobcom a žalovaným, týkajúca sa financovania uvedeného zariadenia, vyžaduje bezodkladnú úpravu. Existencia naliehavej a nevyhnutnej potreby upraviť určité právne vzťahy spočíva v tom, že nenariadením neodkladného opatrenia zo strany súdu

by vznikol priestor pre konanie, ktoré by vytvorilo nezvratný stav a viedlo

by k neodstrániteľným následkom. V danom prípade existuje dôvodná obava znemožnenia výkonu činnosti žalobcu, čo by v konečnom dôsledku znamenalo aj ohrozenie práv tretích osôb, detí a žiakov v oblasti osobného, vzdelávacieho rozvoja.

4. Súd prvej inštancie vyhovel preto žalobnému návrhu s odôvodnením,

že k neuzatvoreniu zmluvy na poskytovanie finančných prostriedkov došlo z dôvodov

na strane poskytovateľa finančných prostriedkov. Koncepcia inštitútu neodkladného opatrenia vychádza z princípu ochrany práv a právnych záujmov navrhovateľa bez vopred vymedzeného časového ohraničenia, pokiaľ trvajú dôvody jeho nariadenia.

Nariadené neodkladné opatrenie môže byť ale zrušené postupom podľa § 334 CSP. Na podanie návrhu na zrušenie neodkladného opatrenia je legitimovaná nielen osoba, ktorej bola neodkladným opatrením uložená povinnosť (teda odporca), ale aj navrhovateľ neodkladného opatrenia.

5. Súd prvej inštalácie zároveň uviedol v dôvodoch rozhodnutia, že vo veci nebolo potrebné uložiť žalobcovi povinnosť podať žalobu vo veci samej, pretože už samotným nariadením neodkladného opatrenia sa dá vyriešiť situácia strán sporu aj do budúcnosti (minimálne na príslušný kalendárny rok). Podľa názoru súdu toto neodkladné opatrenie postačuje na poskytnutie plnohodnotnej súdnej ochrany v rozsahu vymedzenom samotným účelom tohto neodkladného opatrenia a v podstate konzumuje vec samú s odkazom

aj na špeciálnu právnu úpravu, akým je ustanovenie § 9aa ods. 8 zákona č. 596/2003 Z. z. Preto súd neukladal žalobcovi podať žalobu vo veci samej.

6. Výrok o náhrade trov konania odôvodnil zásadou úspechu v konaní a aplikáciou § 255 ods. 1, § 262 ods. 1, 2 CSP.

7. Na odvolanie žalovaného, Krajský súd v Prešove, ako súd odvolací (ďalej aj „odvolací súd“), napadnutým uznesením z 3. mája 2023 č. k. 2Cob/9/2023-141, uznesenie súdu prvej inštalácie zmenil tak, že návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol a sporovým stranám nárok na náhradu trov konania nepriznal.

8. Odvolací súd s poukazom na § 161 ods. 1 CSP, § 3 a 4 CSP, § 2 ods. 1 a § 6 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z. z. Správneho súdneho poriadku (ďalej aj „SSP“) zdôraznil, že právomoc na konanie o neodkladných opatreniach ako procesnom prostriedku, má vo všeobecnosti súd podľa CSP. To však samo o sebe podľa krajského súdu neznamená, že ak sú splnené podmienky § 324 a § 325 ods. 1 CSP, súd môže vydať neodkladné opatrenie s akýmkoľvek obsahom alebo na ochranu akéhokoľvek práva. Judikatúra súdov mala podľa konajúceho súdu už dávnejšie vysloviť, že neodkladným opatrením nemožno brániť vo výkone právomoci inému orgánu verejnej správy (viď napr. uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Obo/240/98 a 7Cdo/59/2011, ako aj judikát R 123/1999). Obdobne z ustanovenia § 336 a § 337 CSP možno vyvodíť podľa krajského súdu záver, že neodkladné opatrenie možno nariadiť len vtedy, ak povinnosť, ktorá sa ním ukladá môže mať vecný súvis s následnou žalobou vo veci samej. Použitie formulácie „žaloba vo veci samej“ evokuje, že neodkladné opatrenie možno nariadiť len v súvislosti s takou vecou samou, v ktorej by bolo možné domáhať sa ochrany žalobcu (§ 131 CSP) na súde, teda na ktorej prejednanie je daná jeho právomoc. Tieto okolnosti však nie sú podľa krajského súdu určujúce pri posudzovaní, či správny súd má právomoc na konanie o neodkladnom opatrení. Naopak sú rozhodné pri posudzovaní otázky, či v danej veci možno civilným sporovým súdom nariadiť neodkladné opatrenie práve s navrhovaným obsahom práva voči danému odporcovi a práve na ochranu toho práva, ktoré je označené v návrhu.

9. Krajský súd v Prešove v napádanom rozhodnutí zároveň poukázal na judikatúru Najvyššieho správneho súdu SR, v ktorej bolo konštatované, že pri posudzovaní právomoci civilného súdu v takýchto prípadoch, keď sa žiada vydanie neodkladného opatrenia, nie je rozhodujúca samotná povaha hmotnoprávneho vzťahu, na ktorého ochranu má navrhované neodkladné opatrenie slúžiť, ani navrhovaný obsah samotného neodkladného opatrenia. Rozhodujúce je, že neodkladné opatrenie je procesný inštitút upravený v CSP, o ktorom rozhoduje vždy v prvej inštancii okresný súd (§ 324 ods. 2 CSP). Naopak Správny súdny poriadok neupravuje nielen neodkladné opatrenie, ale ani žiaden iný, podobne široký procesný prostriedok dočasnej ochrany účastníka. Inštitút odkladného účinku správnej žaloby (§ 182 až 189 SSP) nie je takým inštitútom; nejde totiž o samotný procesný nárok, ale len o rozšírenie účinkov, ktoré sú iné, ako s podaním správnej žaloby spojené. Správne súdy tak nemajú právomoc konať o neodkladnom opatrení podľa § 324 a nasl. CSP (viď NSS SR 1SKomp/34/2022).

10. Vzhľadom na vyššie uvedené argumenty odvolací súd ustálil, že právna úprava hmotnoprávnych a v podstate aj procesných vzťahov súvisiacich s financovaním v školstve je obsiahnutá v zákone č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Preto je na prejednanie žaloby vo veci samej, týkajúcej sa poskytovania žalovaného príspevku, daná právomoc správneho súdu.

Ak civilný súd nemohol konať vo veci samej o predmetnom nároku, a to pri aplikácii ustanovení § 336 a § 337 CSP, je nutné podľa odvolacieho súdu vyvodiť záver o nevyhovení návrhu na neodkladné opatrenie. Krajský súd je názoru, že nie je v tomto smere určujúcim to, na čom súd prvej inštancie založil svoje rozhodnutie, ak povedal, že toto rozhodnutie, ktorým rozhodol o neodkladnom opatrení, konzumuje vec samú. Práve táto argumentácia, ktorá súvisí s aplikáciou noriem verejného práva, neodôvodňovala podľa odvolacieho súdu vyhovenie návrhu vo veci samej. Zároveň odvolací súd súhlasil s odvolateľom, že pre kvantifikáciu priznaného nároku nemal konajúci súd zhromaždené ani verifikovateľné skutkové podklady.

11. Záverom napadnutého rozhodnutia odvolací súd konštatoval, že napriek nesporným skutočnostiam týkajúcim sa potreby realizovania činnosti poradenstva a prevencie, ktoré stredisko zriadené žalobcom realizuje, v predmetnej veci nebola osvedčená potreba neodkladnej úpravy s tým, že by hrozila ujma na plnení povinností, ktoré má zariadenie realizovať. V tejto súvislosti odvolací súd dodal, že finančný príspevok je len jedným

zo zdrojov financovania súkromnej školy, či súkromného zariadenia. Nezaplatenie finančného príspevku zo strany samosprávneho kraja môže mať „len“ nepriamy sekundárny dopad

na majetkovú sféru zriaďovateľa súkromnej školy. Na poskytnutie finančného príspevku

nie je právny nárok. Jeho poskytnutie je viazané na splnenie tých zákonných podmienok, ktoré na úhradu nákladov na prevádzku súkromného školského zariadenia, či vzdelávacieho zariadenia, poskytuje samosprávny kraj. Žalobca neprodukoval v konaní také skutočnosti,

že by bez žiadanej úpravy pomerov medzi stranami došlo k vážnym existenčným problémom uvedeného súkromného zariadenia, ktorého je žalobca zriaďovateľom a ktoré by mohli vyústiť prípadne až do jeho zrušenia. Tieto tvrdenia neboli navrhovateľom neodkladného opatrenia produkované ani preukázané.

12. Odvolací súd bol preto toho názoru, že žalobca neosvedčil potrebu dočasnej úpravy pomerov medzi stranami. Pri vydaní neodkladného opatrenia nesmú existovať vážnejšie pochybnosti o potrebe tejto úpravy, a preto rozsah dokazovania je zúžený vzhľadom na účel

a podstatu neodkladného opatrenia a nevykonáva sa dokazovanie v rozsahu, ako v základnom konaní (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 25. júna 2019 sp. zn. 5Cdo/25/2019).

V danom prípade odvolací súd nevzhladol žiadnu potrebu neodkladnej dočasnej úpravy pomerov medzi stranami sporu. Odvolací súd zároveň aj v tejto súvislosti opakovane zdôraznil, že vo veci ide o nárok, ktorý upravujú predpisy o správnom súdnictve, a teda

ide o vec spadajúcu do právomoci, v prípade, že by išlo o vec samú, správneho súdnictva.

13. Výrok o trovách odvolacieho konania sa zakladá podľa § 396 ods. 1 a 2 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

14. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, ktoré odôvodnil tým,

že procesným postupom krajského súdu, mu bolo znemožnené uskutočňovať jemu patriace práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP).

15. Dovolateľ v prvom rade uviedol, že napriek viazanosti súdu rozsahom a dôvodmi podaného odvolania, odvolací súd nedáva v napadnutom uznesení odpovede na dôvody odvolania ani na ostatné rozhodujúce otázky. Súd nebral v úvahu ani dôvody podanej žaloby ani vyjadrení žalobcu; tieto necháva podľa dovolateľa absolútne nepovšimnuté

a súd sa sústredil iba na vlastné posúdenie celého sporu, čím mal ignorovať všetky ostatné okolnosti vyplývajúce zo súdneho spisu a právne významné skutočnosti.

Tvrdením, že vec patrí do pôsobnosti správneho súdu napokon došlo podľa dovolateľa zo strany krajského súdu voči žalobcovi k odmietnutiu spravodlivosti (denegatio iustitiae).

16. Citáciou z rozhodnutia NSS SR sp. zn. 1SKomp/34/2022 je dovolateľ názoru, že vada dovolaním napadnutého uznesenia spočíva najmä v tvrdení, že na prejednanie veci

o predmetnom nároku je daná príslušnosť správneho súdu. Je pritom zrejmé, že na prejednanie aj tejto veci nie je daná právomoc správneho súdu, keďže rozhodujúce je,

že neodkladné opatrenie je procesný inštitút upravený v CSP, o ktorom rozhoduje vždy v prvej inštancii okresný súd (§ 324 ods. 2 CSP). Naviac odvolaním napadnuté uznesenie okresného súdu konzumuje vec samu a konanie o veci samej nemôže a nebude nasledovať po vydaní neodkladného opatrenia. Dovolateľ ďalej uviedol, že žalobca ako zriaďovateľ školského zariadenia Súkromného centra poradenstva a prevencie Tročany 22 (skrátene SCPP) ako príjemca finančných prostriedkov nie je vlastníkom finančných prostriedkov, ale len ich oprávneným dočasným držiteľom. Zriaďovateľ finančné prostriedky ihneď prevádza na účet školského zariadenia, z ktorých sú financované mzdy a odvodové povinnosti zamestnancov a prevádzkové potreby centra napr. na zakúpenia počítačov, tlačiarň, kancelárskych potrieb, odbornej literatúry, platby za internet, telefóny a pod. Preto, ak nie sú peniaze na mzdy pre vekovú kategóriu 15-25 rokov, sú nielen ohrozené ale stavajú sa nedostupnými služby pre žiakov od 15 do 25 rokov. Požiadavky na služby presahujú možnosti SCPP a naviac nik ich nezaplatí a zamestnanci nemôžu pracovať bez mzdy zaručenej pracovnou zmluvou, Zákonníkom práce i Ústavou SR. Nezapletenie finančných prostriedkov má týmto podľa dovolateľa priamy dopad na majetkovú sféru (nie zriaďovateľa), ale zamestnancov školského zariadenia a smeruje k úplnému zániku centra poradenstva a prevencie s následkom, že viac ako 2100 detí/žiakov ostane bez starostlivosti. PSK vykonal v roku 2023 prieskum medzi žiakmi/študentmi vo veku 15-25 rokov a zistil že 60 % opýtaných sa necíti psychicky zdravými. Týmto sú podľa dovolateľa služby centra veľmi potrebné, no PSK svojim konaním dosiahne opak, ukončenie poskytovania služieb vlastným občanom.

17. Dovolateľ ďalej namietol názor odvolacieho súdu, že na finančné prostriedky nie je nárok, nakoľko súkromné centrá poradenstva a prevencie majú vo financovaní svoje špecifiká, ktoré konajúci súd nezohľadnil. Od svojho vzniku v roku 2007 sú financované spätne; t.j. za počet žiakov ktorým boli poskytnuté služby zamestnancami centra v predchádzajúcom školskom roku, v tejto veci za šk. rok 2021/2022 im samosprávny kraj poskytne finančné prostriedky v kalendárnom roku 2023. Viď napr. §7a ods. 1 písm. d) zákona č. 597/2003 Z.z. v znení k septembru 2022 o zbere údajov na nasledujúci kalendárny rok; §39hh ods. 4 zákona č. 596/2003 Z.z. Preto má žalobca za to, že na zaplatenie finančných prostriedkov za vykonanú prácu má každý nárok a contrario odvolací súd nesprávne tvrdí, že nárok zaplatiť za vykonanú prácu nie je; jeho tvrdenie je v rozpore so ZP, dobrými mravmi, medzinárodnými dohodami, judikatúrou EŠLP, s čl. 20 a čl. 36 ods. 1 písm. a) Ústavy SR: Podľa dovolateľa zákon zabezpečuje zamestnancom najmä právo na odmenu za vykonanú prácu, dostatočnú na to, aby im umožnila dôstojnú životnú úroveň a je nespravodlivé nezaplatiť za vykonanú prácu, čo je výsledok zamietnutia neodkladného opatrenia krajským súdom.

18. Záverom dovolania považoval dovolateľ za potrebné uviesť, že podľa § 9 ods. 12 písm. b) zákona č. 596/2003 Z.z. Samosprávny kraj poskytuje na základe zmluvy podľa § 9aa ods. 1 zákona z finančných prostriedkov poukázaných podľa osobitného predpisu zriaďovateľovi súkromného školského zariadenia, ktoré sú zriadené na území samosprávneho kraja, finančné prostriedky na mzdy a prevádzku na dieťa, žiaka alebo na poslucháča; alebo bez zmluvy podľa §9aa ods. 8 zákona č. 596/2003 Z.z. Samosprávny kraj mohol a môže uzatvoriť zmluvu aj v priebehu kalendárneho roku, no musela by tu byť dobromyseľnosť, dobrá vôľa a snaha dohodnúť sa, čo podľa dovolateľa zjavne na jeho strane chýba.

19. Na základe vyššie uvedeného dovolateľ navrhol, aby dovolací súd napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na nové konanie a rozhodnutie, alternatívne zmenil tak, že uznesenie súdu prvej inštancie potvrdzuje. Dovolateľ si uplatnil náhradu trov dovolacieho konania.

20. Žalovaný vo svojom vyjadrení k podanému dovolaniu uviedol, že Krajský súd v Prešove postupoval správne, keď najprv skúmal, či sú splnené procesné podmienky na vydanie neodkladného opatrenia prvoinštančným súdom a zistil nedostatok právomoci Okresného súdu v Prešove na jeho vydanie. Ide o neodstrániteľný nedostatok podmienky konania, pre ktorý bolo

potrebné zamietnuť návrh na nariadenie neodkladného opatrenia.
Túto skutočnosť súd aj riadne odôvodnil. Nemusel sa teda ďalej bližšie zaoberať argumentáciou strán.

21. Napriek tomu Krajský súd v Prešove vyjadril aj svoj názor na vydanie neodkladného opatrenia, s čím Prešovský samosprávny kraj súhlasí, a to, že tu okrem nedostatku právomoci nebola osvedčená ani potreba neodkladnej úpravy pomerov medzi stranami sporu, čo je základným predpokladom pre vydanie neodkladného opatrenia. Finančné prostriedky od žalovaného sú iba jedným zo zdrojov financovania žalobcu. Jeho súkromné školské zariadenie naďalej vykonáva svoju činnosť tak ako doteraz. Žalovaný podotkol, že žalobca nespĺnil zákonné podmienky na poskytovanie finančných prostriedkov (PSK to všetko odôvodnil v podanom odvolaní voči neodkladnému opatreniu), a preto mu ich žalovaný nemohol a ani nemôže vyplácať. Navyše odvolací súd podľa žalovaného správne konštatoval, že pre priznanie takéhoto nároku naozaj nemal okresný súd vôbec zhromaždené ani verifikované skutkové podklady a jednoducho sa bez všetkého stotožnil so žalobcom.

22. Na základe vyššie uvedeného má Prešovský samosprávny kraj za to, že nebol naplnený dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP a dovolanie nie je dôvodné.
Preto žalovaný navrhuje dovolaciemu súdu, aby ho v celom rozsahu zamietol.

23. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) ako súd dovolací [§ 35 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“)], po zistení, že dovolanie podal včas žalobca zastúpený v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal spor a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je potrebné odmietnuť, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné (§ 447 písm. c) CSP).

24. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je nepochybne tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

25. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP). To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

26. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak: a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

27. Najvyšší súd už v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/236/2016 (publikovanom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 19/2017) uviedol, že základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 CSP, je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej, alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí.

28. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z § 420 CSP, dovolací súd skúma prednostne, či ide o rozhodnutie v ňom uvedené; k preskúmaniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa o existencii procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. a) až f) CSP pristupuje dovolací súd len vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu uvedenému v tomto ustanovení. Ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí,

je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. a) až f) CSP irelevantné, či k dovolateľom namietanej procesnej vade došlo alebo nedošlo.

29. Rozhodnutím vo veci samej je meritórne rozhodnutie. Rozhodnutím odvolacieho súdu vo veci samej je rozsudok, ktorým dovolací súd rozsudok súdu prvej inštancie buď potvrdzuje, alebo mení. Rozhodnutie vo veci samej je preto také rozhodnutie, v ktorom sa súd zaoberá nárokom, ktorý strany uplatnili. Charakteristickým znakom pre rozhodnutie vo veci samej je, že zakladá prekážku veci rozhodnutej (§ 230 CSP), na rozdiel od rozhodnutia nemeritórneho, ktoré takéto účinky nemá.

30. Rozhodnutia, ktorými sa konanie končí, môžu byť rozhodnutiami vo veci samej alebo aj procesné rozhodnutia, ktorými sa konanie končí, ale neriešia vec samu, vec sama nebola prejednaná (napr. zastavenie konania pre neexistenciu procesných podmienok; pre späťvzatie žaloby, dovolania; pre neodstránenie väd podania; odmietnutie podania; odmietnutie dovolania a pod.).

31. Pri skúmaní prípustnosti dovolania Najvyšší súd Slovenskej republiky vychádzal z toho, že dovolaním je napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, vydané v konaní o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, pričom dôkladné skúmanie povahy napadnutého rozhodnutia (či sa jedná o rozhodnutie vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí) považoval za kľúčový aspekt pre posúdenie otázky prípustnosti dovolania.

32. Dovolací súd preto v preskúmvanej veci zisťoval, či uznesenie odvolacieho súdu o zamietnutí návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, napadnuté dovolaním, je rozhodnutím vo veci samej, prípadne rozhodnutím konečným, ktorá povaha rozhodnutia by otvárala dovolaciemu súdu možnosť preskúmať prípustnosť dovolania podľa ust. § 420 písm. f) CSP.

33. Inštitút neodkladného opatrenia je osobitným procesným postupom upraveným CSP a dovolanie voči nemu môže byť prípustné iba z dôvodov zmätočnosti podľa § 420 CSP a len v prípade, ak rozhodnutie o neodkladnom opatrení má povahu rozhodnutia vo veci samej za predpokladu, že samotné takéto rozhodnutie „konzumuje“ vec samu. Takéto konanie končí rozhodnutím o návrhu na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia.

34. V danej súvislosti Najvyšší súd SR zároveň upriamuje pozornosť aj na ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu (viď rozhodnutie Najvyššieho súdu SR z 19. júna 2018, sp. zn. 4Obdo/66/2017, uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 76/2018, rozhodnutie Najvyššieho súdu SR z 11. októbra 2017, sp. zn. 3Cdo/157/2017, uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 21/2018, rozhodnutie Najvyššieho súdu SR z 28. marca 2019, sp. zn. 5Cdo/154/2018 a tiež rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zo 14. júna 2017, sp. zn. 8Cdo/83/2017).

35. Žalobca dovolaním napadol uznesenie, ktorým dovolací súd uznesenie súdu prvej inštancie o nariadení neodkladného opatrenia zmenil tak, že tento návrh zamietol. Z obsahu spisu a samotného dovolania je zrejmé, že dočasná úprava v podobe vydaného neodkladného opatrenia konzumuje vec samu, kedy sa vo veci naďalej už nekoná, čím je dovolanie podľa § 420 CSP prípustné.

36. Dovolateľ prioritne uviedol, že napriek viazanosti súdu rozsahom a dôvodmi podaného odvolania, odvolací súd nedal v napadnutom uznesení odpovede na dôvody odvolania ani na ostatné rozhodujúce otázky, pričom tvrdil, že vec patrí do pôsobnosti správneho súdu došlo podľa dovolateľa zo strany krajského súdu voči žalobcovi k odmietnutiu spravodlivosti (*denegatio iustitiae*).

37. Dovolací súd sa prednostne zameril na záver odvolacieho súdu o nedostatku právomoci súdu prvej inštancie, resp. civilného súdu na vydanie neodkladného opatrenia v súdnej veci, keďže ide o žalobný nárok súvisiaci s financovaním v školstve v zmysle zákona č. 596/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, resp. v oblasti verejného práva, kedy je na konanie príslušný výlučne správny súd (hoci odvolací súd poukázal na rozhodnutie Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 1SKomp/34/2022, pozn. dovolacieho súdu).

38. Otázkou právomoci súdu v prípade rozhodovania o neodkladnom opatrení sa Najvyšší správny súd SR zaoberal viackrát v sp. zn. 1SKomp/6/2021, sp. zn. 1SKomp/30/2022, sp. zn. 1SKomp/31/2022, sp. zn. 1SKomp/32/2022, sp. zn. 1SKomp/34/2022 alebo sp. zn. 1SKomp/36/2022 s nasledovným záverom: „Pri posudzovaní otázky, či konanie o neodkladnom opatrení má patriť do právomoci civilného súdu alebo správneho súdu, alebo iného orgánu verejnej moci, nie je rozhodujúca povaha samotného hmotnoprávneho vzťahu, na ktorého ochranu má navrhované neodkladné opatrenie slúžiť, ani navrhovaný obsah samotného neodkladného opatrenia. Rozhodujúce je, že neodkladné opatrenie je procesný inštitút upravený Civilným sporovým poriadkom, o ktorom rozhoduje vždy v prvej inštancii okresný súd (§ 324 ods. 2 CSP). Naopak, Správny súdny poriadok neupravuje neodkladné opatrenie, ani podobne široký procesný prostriedok dočasnej ochrany účastníka.

Inštitút odkladného účinku správnej žaloby (§ 182 až 189 SSP) nie je takým inštitútom; nejde totiž o samostatný procesný nárok, ale len o rozšírenie účinkov, ktoré sú inak s podaním správnej žaloby spojené. Správne súdy tak nemajú právomoc konať o neodkladnom opatrení podľa § 324 a nasl. CSP.“

39. Dovolací súd konštatuje, že v zmysle ustálenej judikatúry najvyššieho správneho súdu správne súdy nemajú právomoc konať o neodkladnom opatrení podľa § 324 a nasl. CSP. Predmetom konania o neodkladnom opatrení totiž nie je súkromnoprávny spor a ani iná súkromnoprávna vec, ale len procesný nárok navrhovateľa na to, aby súd nariadil neodkladné opatrenie ako osobitný procesný prostriedok ochrany práva. Určujúce je, že správny súd podľa § 2 SSP a ani podľa § 6 SSP, nemá právomoc na rozhodovanie o neodkladných opatreniach, ako ani o inom podobnom procesnom prostriedku ochrany.

40. Vzhľadom na vyššie uvedené je zrejmé, že právny záver odvolacieho súdu o nedostatku právomoci v danej veci konať, nie je správny. Navyiac tvrdenie odvolacieho súdu o prípadnej povinnosti podať žalobu vo veci samej v danom prípade vôbec neprichádza do úvahy, nakoľko žalobcom navrhované neodkladné opatrenie malo konzumovať vec samu.

41. Vyššie uvedená nesprávnosť však nemá dopad na napádané rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorý napriek záveru o nedostatku právomoci súdu s poukazom na § 325 CSP poukázal aj na pre vec určujúcu a významnú skutočnosť, podľa ktorého ustanovenia je možno nariadiť neodkladné opatrenie, ak je to potrebné, pre bezodkladnú úpravu pomerov alebo ak je tu ohrozenie, že exekúcia bude ohrozená. Krajský súd v Prešove zaujal týmto stanovisko k dôvodnosti návrhu na vydanie neodkladného opatrenia a bol toho názoru, že v predmetnej veci nebola osvedčená potreba žalobcom navrhovanej neodkladnej úpravy s tým, že by hrozila ujma na plnení povinností, ktoré má stredisko zriadené žalobcom realizovať pri činnosti poradenstva a prevencie. Krajský súd v Prešove sa stotožnil s odvolateľom, že pre kvantifikáciu priznaného nároku nemal konajúci súd zhromaždené ani verifikovateľné skutkové podklady. Tiež zdôraznil, že finančný príspevok je len jedným zo zdrojov financovania súkromnej školy,

či súkromného zariadenia. Preto nezaplatenie finančného príspevku zo strany samosprávneho kraja môže mať podľa odvolacieho súdu „len“ nepriamy sekundárny dopad na majetkovú sféru zriaďovateľa súkromnej školy. Najmä odvolací súd zdôraznil, že na poskytnutie finančného príspevku nie je právny nárok a jeho poskytnutie

je viazané na splnenie tých zákonných podmienok, ktoré na úhradu nákladov na prevádzku súkromného školského zariadenia, či vzdelávacieho zariadenia, poskytuje samosprávny kraj.

42. Podľa odvolacieho súdu žalobca v konaní neprodukoval také skutočnosti, že by bez žiadanej úpravy pomerov medzi stranami došlo k vážnym existenčným problémom uvedeného súkromného zariadenia, ktorého je žalobca zriaďovateľom a ktoré by mohli vyústiť prípadne až do jeho zrušenia. Tieto tvrdenia neboli navrhovateľom neodkladného opatrenia produkované ani preukázané. Odvolací súd bol preto názoru, že žalobca neosvedčil potrebu dočasnej úpravy pomerov medzi stranami, a z tohto dôvodu odvolací súd nevzhliadol žiadnu potrebu neodkladnej dočasnej úpravy pomerov medzi stranami sporu.

43. Dovolací súd konštatuje, že odvolací súd v napadnutom rozhodnutí zaujal stanovisko k tým skutočnostiam, ktoré majú pre vec podstatný význam a dostatočne objasňujú skutkový a právny základ napadnutého rozhodnutia (sp. zn. III. ÚS 54/2019). Pre úplnosť dovolací súd uvádza, že závery a skutkové zistenia odvolacieho súdu, že žalobca neosvedčil potrebu dočasnej úpravy pomerov medzi stranami, ktoré vyústili v zamietnutie návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. Napokon dovolateľ v podanom dovolaní ani nenamieta, ani netvrdí žiadne procesné vady, resp. vady zmätočnosti týchto záverov odvolacieho súdu.

Žiada sa tiež dodať, že pokiaľ dovolateľ namieta, že odvolací súd nedal odpovede na dôvody odvolania, toto právo neprislúcha dovolateľovi, ktorý odvolanie nepodal.

44. Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe uvedených skutočností dospel k záveru, že prípustnosť dovolania žalobcu podľa § 420 písm. f) CSP, nie je procesne daná, preto jeho dovolanie podľa § 447 písm. c) CSP, odmietol.

45. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP). O výške náhrady trov konania žalovaného, rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).

46. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.